

Připomínají-li postavy, místa a děje tohoto románu skutečný svět a jeho obyvatele, jde o iluzi. Umění a pravda: dvě zlaté rybky hledící si z oka do oka, z akvária do akvária.

.....
Duze, jež „bývá na mračnu za deštivého dne“.

.....
Neexistuje větší štěstí než se obětovat. F. M. Dostojevskij

.....
Protože tak to musí být.

Do kraje pod horou jsem přišel dvakrát. Poprvé jako ten, jímž jsem se narodil, podruhé jako ten, kým jsem se stavěl být na tomto světě – a kým jsem se, na samém odchodu z něho, opravdu stal.

Neříkám bohužel, a už vůbec ne bohudík. Nepřísluší mi mluvit o bozích.

Chci říct jen to, že jsem neměl volbu. Nikdo ji nemá.

Přišel jsem bez šatů, když čas neměl smysl, hleděl jsem vzhůru ze dna řek, přespával v rákosí a v korunách dubů, lovil jsem v tůních, jezerech. Ten kraj byl zalidněn a mluvil dvojí řečí, obě jsem znal a žádné neužil, tehdy to nebylo zapotřebí. Němý jak ryba jsem brázdil souš, poznával místa, kde budu žít, obcházel slatiny, kde nežije nic – neboť žít lze jen tam, kde lze i umírat, a některým koutům je lépe se vyhnout.

Půda tu neoplývala pevností, jednou samý písek, potom samá voda, nejhorší tam, kde bylo z obojího. Lidské pěšiny vedly vždy lesem, stromy tužily zem, pro ni tu byly, stála v nich voda v kulaté vertikále, která se ve větvích klenula nad poutníky jako tekuté ruce. Spatřím v nich, až přijdu podruhé (tentokrát vyšňořen v módním modrožlutém kabátě), sloupovím vzepřenou klenbu chrámu.

Zatím to byla prostá voda, všudypřítomná a neviditelná, měnlivá a nepolapitelná, nepostradatelná, nevyhnutelná. A také voda plynoucí, vzlínající a prosakující všude tam, kde její cestu odpradávná ohrazovali, upravovali a užívali místní lidé. Museli to dělat, jinak by v bažinatém kraji pod tlustou horou nemohli žít. Činili dobře, jejich potomci je napodobili, potomci potomků sklidili úrodu z jejich práce a neopomněli sami zasít. A všichni svou práci podepsali jen řemeslem, na hrázích, stokách, korytech, výpustích, náhonech, stavidlech, strouhách a jímkách jsem nenašel, až na pár srdcí vyrytých do černých trámů, jediný podpis. Snad jenom v zimě, když se přes led natáhly šňůry sněhových stop, vyvstal z té vrtkavosti pevný řád, tak jako nakonec z každé náhody. Proti nebi se rýsovala jména i přízviska skromných rybníkářských dělníků, v nichž jednou, až přijdu podruhé, přestanu vidět jen lidské klikyháky: budu v nich schopen číst, s rukama pod hlavou ze dna sledovat, jak zděděné

botky nic netušících dětí vpisují do ztuhlé vody iniciály svých někdejších nositelů.

I já měl předky, jejich jméno tu každý znal a dodnes je lze, spolu s rodovou pečeti, najít na listinách, jež po sobě zanechali. To oni zde zvelebili kdysi velkolepé, v jejich době už dávno zpustlé vodní dílo a založili systém podpůrných napájecích nádrží, rybníků potočních, pramenných i nebeských, a osm z nich znovu důmyslně propojili v areál, jenž neměl obdoby na celém světě. Bylo to zajisté dílo umělé, ale ctilo původní východiska daná přírodou: vystavěli je v místě, kde jezírka, tůňe a močály bývaly odjakživa. To dílo je zpřístupnilo člověku a propůjčilo mu svůj užitek, aniž by bažinaté krajině vzalo přirozenou krásu a účel.

Vracel jsem se na staré panství, jež nyní mělo patřit mně. Mínil jsem je spravovat s vynalézavostí a pokorou svých předků. Ale byl jsem tu poprvé a čas neměl smysl, lidem jsem se vyhýbal a do svého domu chodil jen v noci, kdy jeho mrazivé sklepy a opuštěná podlaží skýtaly bezpečný úkryt tomu, kdo v kraji nebyl vítán.

Byl jsem tu za škodnou. Trhal jsem porybnému nejlepší kapry a hltal jejich růžové, bahnem nasládlé maso, hladově srkal tu nakyslou krev. Když se do rybníka dostal z řeky a proti proudu potoka losos, ucítil jsem ho a vyslídil dřív, než mi proti spodnímu proudu stačil uniknout. Taková hostina bývala divoká a jedinému stolovníkovi pod vymletým břehem připomínala rvačku, jíž se sám účastnil – vyvržený, v půli přervaný losos mu ostrými zuby ještě chňapal po prstech a on už se zakusoval do jeho hnědého srdce, on už mu trhal nachové žábry.

Porybný, zvyklý na svou každoroční královskou kořist, se tentokrát nedočkal a vypravil se na štiky, co mu ji ukradla. V jeho představách se rozrostla do obludných rozměrů, číhal na ni za vlahých nocí s lampou na přídi pramice, vyzbrojen osmi dlouhými silnými pruty a živou návnadou. Ulovil hodně, ale nic z toho, co by byl rád; házel pak udicí, a světlem poraněné dravce zpátky, mně do rozevřeného chřtánu. Dokonce vystřelil do vody z muškety. S pobavením jsem sledoval kulku, jak klesá a zpomaluje, až jsem ji mohl vzít mezi palec a ukazovák

a spálit si o ni prsty, ve stínu pod vrbou se pak vynořit na vzduch, dobře zamířit a přesným zásahem srazit porybnému z hlavy třírohý klobouk.

A pak jsem ho nechal být, dobře si vědom, že takové obcování mi nepřísluší a nekouká z něho než smrt, jak jsem se měl pár měsíců nato sám přesvědčit. Jednou na to někdo doplatí. Ze svých chyb jsem se nedokázal poučit, a jestli na mně kdy bylo něco lidského, tak právě tohle. Stojte nad člověkem, mimo jeho svět, stal jsem se pošetilejším než on a jako hlupák se dobýval mezi lidi zadními dveřmi.

I naše plemeno zná pokání, po příhodě s porybným jsem je podstoupil.